

Záznam zo zasadnutia pracovnej skupiny

Dňa 21. januára 2020 sa na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky uskutočnilo druhé rokovanie pracovnej skupiny vytvorenej generálnym prokurátorom Slovenskej republiky k vypracovaniu návrhu novely zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre a zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry (ďalej len „legislatívny návrh“).

Na zasadnutí pracovnej skupiny sa zúčastnilo 12 zo 14 vymenovaných členov pracovnej skupiny (viď pripojená prezenčná listina), vrátane zástupcu Súdnej rady Slovenskej republiky, dvoch právničiek za Via iuris zastupujúcich tretí sektor, dvoch zástupcov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a zástupcu Rady prokurátorov. Zo stretnutia sa ospravedlnili z pracovných dôvodov splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeden člen za Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky.

Pracovná skupina postupovala podľa schváleného vecného zámeru pracovnej skupiny pre prípravu legislatívneho návrhu, ktorý vychádza z *Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017-2019* z časti **4.2 Prokuratúra:**

1. *Vytvoriť legislatívne predpoklady, ktorými sa rozšíri právo odporúčať kandidátov na funkciu generálneho prokurátora.*
2. *Participatívnym spôsobom vypracovať návrh legislatívnych zmien disciplinárnych konaní vo veciach prokurátorov v záujme zvýšenia ich transparentnosti.*
3. *Participatívnym spôsobom vypracovať návrh legislatívnych zmien výberových konaní na funkciu prokurátora a právneho čakatela prokuratúry v záujme zvýšenia ich transparentnosti.*

Program druhého pracovného stretnutia nadväzoval na výsledky prvého pracovného stretnutia dňa 12. novembra 2019, na ktorom bol prerokovaný **bod 1 vecného zámeru**. Odbor legislatívy a ústavného práva podľa predbežných záverov odsúhlasených pracovnou skupinou na jej prvom rokovaní k bodu 1 vecného zámeru spracoval pracovné znenie legislatívneho/paragrafového návrhu, ktorý bol dňa 20. decembra 2019 elektronicky zaslaný členom pracovnej skupiny na oboznámenie a pripomienkovanie.

K zaslanému legislatívnemu návrhu zaslal písomné pripomienky iba zástupca Rady prokurátorov Slovenskej republiky. Ostatní členovia pracovnej skupiny uplatnili svoje pripomienky a návrhy ústne v rámci diskusie priamo na rokovaní pracovnej skupiny.

Rokovanie otvorila predsedníčka pracovnej skupiny Mgr. Eva Kukanová, ktorá hneď v úvode oboznámila členov pracovnej skupiny s nesúhlasným stanoviskom vedenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky k návrhu na zmenu § 7 ods. 2 (vypustenie tretej vety) a § 9 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v dôsledku ktorej by funkčné obdobie generálneho prokurátora zaniklo zo zákona uplynutím funkčného obdobia, pričom jeho originálne kompetencie by vykonával prvý námestník generálneho prokurátora. Dôvodom tohto stanoviska je, že z pohľadu stability fungovania právneho systému štátu a činnosti prokuratúry sa javí byť vyhovujúcejšie riešenie, aby funkcia generálneho prokurátora bola obsadená riadne a včas a aby výkon jeho originálnych kompetencií generálneho prokurátora nebol zverený prvému námestníkovi, ktorého si vybral generálny prokurátor a aby sa vytvoril tlak na orgány štátu (Národná rada Slovenskej republiky a prezident), ktoré nesú ústavnú zodpovednosť za voľbu a vymenovanie nového generálneho prokurátora.

K tejto otázke prebehla vecná diskusia, kde sa diskutovalo, okrem iného, aj o otázke voľby alebo schválenia prvého námestníka generálneho prokurátora Národnou radou Slovenskej republiky (napríklad na návrh generálneho prokurátora) s cieľom získania mandátu na výkon originálnych kompetencií generálneho prokurátora pri jeho zastupovaní. Diskutovalo sa aj o možnosti prechodného obdobia či odloženia nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy. Rovnako bolo diskutované aj o otázke zákonnej úpravy lehoty pre iniciovanie procesu voľby kandidátov na generálneho prokurátora, aby sa celý proces stihol zrealizovať ešte pred uplynutím funkčného obdobia generálneho prokurátora.

Po tejto vecnej diskusii dala predsedníčka pracovnej skupiny hlasovať o tom, či pracovná skupina bude trvať na pôvodnom návrhu zmeny § 7 ods. 2 (vypustenie tretej vety) a § 9 zákona č. 153/2001 Z. z. alebo sa prikloní k súčasnému právnemu stavu. Okrem právničiek Via iuris sa ostatní členovia pracovnej skupiny priklonili k ponechaniu platnej právnej úpravy.

Postupne boli prerokované všetky pripomienky zástupcu Rady prokurátorov Slovenskej republiky, ktoré smerovali k procesu voľby kandidátov na funkciu generálneho prokurátora na zhromaždeniach prokurátorov s týmito závermi:

Kandidáta do volieb na zhromaždeniach prokurátorov bude môcť navrhnúť iný prokurátor alebo sa kandidát navrhne sám podaním žiadosti. V tej súvislosti bol oboznámený aj model navrhovania sudcov za kandidátov do Súdnej rady Slovenskej republiky (§ 11 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov), kde návrh musí podať sudcovská rada, stavovská organizácia sudcov alebo najmenej desať sudcov.

Základné informácie o kandidátovi získajú všetky osoby zapojené do volebného procesu z profesijného životopisu a najmä motivačného listu, ktorý by mal byť sprístupnený elektronicky (na intranete Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky alebo zaslaním na služobný email prokurátora) všetkým prokurátorom oprávneným voliť na zhromaždeniach prokurátorov.

Dĺžka trvania volebného zhromaždenia prokurátorov sa predĺži tak, aby sa vytvorili lepšie podmienky pre účasť prokurátorov na voľbách popri plnení ich bežných pracovných povinností (pojednávania, výsluchy a pod.). Navrhlo sa, aby voľby kandidátov na funkciu generálneho prokurátora zvolených na zhromaždení prokurátorov sa konali v ten istý deň od 12.00 hod. do 18.00 hod.

V rámci tejto diskusie predsedníčka pracovnej skupiny skonštatovala, že by bolo vhodné systematicky usporiadať navrhovanú právnu úpravu volieb kandidátov na funkciu generálneho prokurátora na zhromaždeniach prokurátorov inak, k čomu si vyžiadala súhlas od pracovnej skupiny.

Čo sa týka námietky vo vzťahu k počtu členov volebnej komisie, tu došlo k zhode na tom, že pre transparentnosť i rozdelenie práce volebnej komisie je lepší vyšší počet a tiež pripustiť účasť nezainteresovaných osôb, prípadne aj kandidátov pri sčítavaní hlasovacích lístkov, nakoľko sa jedná iba o mechanické sčítanie krúžkov na hlasovacích lístkov, kde nemôže byť nijako narušená tajnosť voľby. Práve naopak, kontrola sčítavania nech je čo najširšia, aby sčítavanie hlasov nemohlo byť nikým spochybnované. Budú sa spočítavať a oznamovať počty hlasov všetkých kandidátov, a nie iba troch kandidátov s najvyšším počtom hlasov.

Volebné lístky nie je potrebné dávať do obálky a zvyšovať administratívnu náročnosť a náklady.

V tej súvislosti sa otvorila diskusia aj o tom, že je potrebné, aby členovia volebných komisií boli zvolení skôr, a nie až na volebnom zhromaždení prokurátorov.

Bude upravená možnosť uplatniť výhrady členov volebnej komisie alebo účastníkov hlasovania k priebehu volieb, ktoré bude volebná komisia povinná uviesť v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania na zhromaždení prokurátorov, ktorý sa predkladá Rade prokurátorov Slovenskej republiky.

Oprávnenie Rady prokurátorov Slovenskej republiky navrhnúť vlastného kandidáta na generálneho prokurátora bude vyjadrené aj cez poznámku pod čiarou k odkazu 21 v novele zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Jednotný volebný zoznam všetkých kandidátov na generálneho prokurátora pripraví pre všetky zhromaždenia prokurátorov centrálny služobný úrad Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktorému pri overení podmienok jednotlivých kandidátov poskytnú súčinnosť príslušné služobné úrady kandidujúcich prokurátorov.

Úschovu hlasovacích lístkov a zoznamov prokurátorov oprávnených voliť bude zabezpečovať príslušný služobný úrad, nie príslušná prokurátorská rada.

Po prerokovaní pripomienok k zaslanému legislatívnemu návrhu prebehla diskusia **k bodu 2 vecného zámeru**, kde sa opäť prezentovali úvahy o možných inštitucionálnych konceptoch rozhodovania o disciplinárnych previneniach prokurátorov (aj sudcov) v rámci správneho súdnictva.

Prvý diskutovaný koncept by vyžadoval zriadenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (vyžadovalo by sa doplnenie čl. 143 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Zástupcovia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky uviedli, že pre ministra spravodlivosti vypracovali analýzu k tomu, ktoré právne predpisy by bolo potrebné zmeniť a doplniť v prípade zriadenia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky. Analýzu zašlú členom pracovnej skupiny na oboznámenie a prípadné využitie.

Druhým jednoduchším uskutočniteľným konceptom by mohlo byť zriadenie špecializovaných disciplinárnych senátov na Najvyššom súde Slovenskej republiky v rámci správneho kolégia (bolo by možné zrealizovať bez zmeny Ústavy Slovenskej republiky).

Pracovná skupina sa však zhodla na tom, že pripraví iba návrh úpravy disciplinárnych konaní na prokuratúre v zákone č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch prokuratúry, a to aj preto, že disciplinárne konania na prokuratúre, na rozdiel od disciplinárnych konaní na súdoch, prebiehajú bez vážnejších problémov, čo konštatoval aj zástupca Súdnej rady Slovenskej republiky. Nie sú známe prípady šikanovania prokurátorov účelovo podanými návrhmi na disciplinárne konanie a nerezonujú ani iné vážnejšie problémy v postupe a rozhodovaní disciplinárnych komisií. Problémom je následné konanie pred súdom, ktorý preskúmvava rozhodnutia disciplinárnych komisií, najmä jeho dĺžka.

V súvislosti s nedostatočnou obsadenosťou disciplinárnych komisií bolo spomínané aj veľmi nízke ohodnotenie členov disciplinárnych komisií (s účinnosťou od 1. januára 2020 majú členovia disciplinárnej komisie nárok na príplatok za disciplinárne konanie - predseda vo výške 66 eur mesačne brutto, ostatní členovia 44 eur mesačne brutto). Odporúča sa percentuálne upraviť výšku príplatku za výkon ich odborne veľmi náročnej a zodpovednej činnosti v disciplinárnej agende, ktorá je spravidla vždy nad rámec ich bežných pracovných povinností.

Po diskusii o možných úpravách zloženia disciplinárnej komisie tak, aby do nej bol doplnený aj externý prvok, sa členovia pracovnej skupiny priklonili k českému riešeniu, ktoré predpokladá zvýšenie počtu členov disciplinárnych komisií o jedného externého člena pri úprave uznášaniaschopnosti tak, aby mohla disciplinárna komisia rokovať a prijať rozhodnutie aj v prípade neúčasti externého člena disciplinárnej komisie na zasadnutí (ústnom pojednávaní).

Odbor legislatívy a ústavného práva pripraví na ďalšie zasadnutie legislatívny návrh, ktorý bude zohľadňovať uvedené požiadavky na rozšírenie počtu členov disciplinárnych komisií o jedného externého člena.

Zástupcovia ministerstva spravodlivosti vykonajú analýzu toho, či je prípustné s ohľadom na čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, aby boli sudcovia menovaní (na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky) ako externý prvok do disciplinárnych komisií Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Argumentom v prospech tohto riešenia môže byť to, že správne súdy aplikujú na disciplinárne

komisie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ich obsadenie rovnaké požiadavky a princípy ako pri zákonnom sudcovi, t. j. fakticky ich považujú za súdy.

V súvislosti s úvahami o zavedení externého prvku do Rady prokurátorov Slovenskej republiky a úprave jej kompetencií bolo opätovne zdôraznené, že Radu prokurátorov Slovenskej republiky nie je možné vnímať ako orgán, ktorý predpokladá/odporúča Benátska komisia (nesmie ísť len o orgán samosprávy prokurátorov, ale o orgán, ktorý bude odvodzovať svoju demokratickú legitímnosť z faktu, že aspoň časť jeho členov je volená parlamentom).

Vylučuje to povaha Rady prokurátorov Slovenskej republiky, ktorá je zo zákona zriadená ako najvyšší výkonný orgán samosprávy prokurátorov.

Ak by mala vzniknúť „Rada prokuratúry“ predpokladaná Benátskou komisiou, jednalo by sa o úplne nový orgán, obdobný ako Súdna rada Slovenskej republiky, kde by mali mať zastúpenie aj iné authority a inštitúcie mimo prokuratúry.

Tretie zasadnutie pracovnej skupiny, na ktorom bude prerokované paragrafové znenie legislatívneho návrhu pripraveného podľa výsledkov druhého zasadnutia, sa uskutoční 12. februára 2020 o 13.00 hod na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky.

Vypracoval: JUDr. Peter Sepeši

Príloha: 1 (prezenčná listina)